

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

ХОРТИЦЬКА
НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
основа успішного майбутнього

ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

І Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених

14 травня 2020 року

Запоріжжя, Україна

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Ministry of Education and Science of Ukraine
Department of Education and Science of Zaporizhzhia Regional State Administration
Municipal Institution of Higher Education “Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy”

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

**I Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених
«ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР»**

**BOOK OF ABSTRACTS
of the I International scientific and practical conference
of students and young researchers
“EDUCATIONAL, CULTURAL AND ARTISTIC PRACTICES IN THE CONTEXT
OF UKRAINE’S INTEGRATION
INTO THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND INNOVATIVE SPACE”**

14 травня 2020 року
May 14, 2020

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

УДК [37+7](477):001.83
О 72

*Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
(протокол № 8 від 28 травня 2020 року)*

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор, ректор Хортицької національної академії;

О. Л. Позднякова, кандидат педагогічних наук, доцент, перший проректор Хортицької національної академії;

Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, доцент, проректор з наукової роботи Хортицької національної академії;

В. В. Маєрін, кандидат педагогічних наук, завідувач науково-методичного відділу;

М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, методист науково-методичного відділу;

О. М. Галієва, кандидат психологічних наук, методист науково-методичного відділу;

О. О. Сташук, кандидат психологічних наук, методист науково-методичного відділу;

Л. В. Курінна, методист науково-методичного відділу.

О 72 **Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір** : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 14 травня 2020 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2020. 694 с.

Educational, Cultural and Artistic Practices in the context of Ukraine's Integration into the International Scientific and Innovative Space : Book of Abstracts of the I International scientific and practical conference of students and young researchers (Zaporizhzhia, May 14, 2020) / General editor V. Nechyporenko. Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2020. 694 p.

ISBN 978-966-8157-84-4

Збірник містить тези доповідей учасників I Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір», приуроченої до Дня науки в Україні та організованої науково-педагогічним колективом Хортицької національної академії у співпраці з українськими і зарубіжними партнерами. Опубліковані тези доповідей розкривають специфіку й інноваційний досвід розв'язання актуальних проблем освітніх і культурно-мистецьких практик у глобальному громадянському суспільстві з урахуванням наукових досліджень і практичної діяльності у галузях початкової освіти, корекційної педагогіки, спеціальної психології, фізичної терапії, ерготерапії, соціальної роботи та соціальної педагогіки, сучасних тенденцій розвитку мистецтва, дизайну, соціально-гуманітарних наук, менеджменту та туризму.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК [37+7](477):001.83

ISBN 978-966-8157-84-4

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2020

Любченко Інна Іванівна, Кучай Алла Іванівна ПІСОЧНА ТЕРАПІЯ – МЕТОД ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ	119
Ляшко Альона Олегівна АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ДОПОМІЖНИЙ ЗАСІБ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	122
Маслак Альона Олександрівна ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ III РІВНЯ З ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	124
Маслак Альона Олександрівна СУПРОВІД В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ РОДИН ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОРЕБАМИ.....	126
Мацюта Микола Вікторович ПСИХОЛОГІЧНА ПРИРОДА ВПЕВНЕНОСТІ В СОБІ В ПІДЛІТКІВ.....	128
Міщенко Інна Вадимівна РОЗВИТОК ГРАФОМОТОРНИХ НАВИЧОК ПИСЬМА В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	130
Мончук Марина Андріївна, Корсун Ігор Васильович АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ.....	131
Моренко Ольга Миколаївна ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ ПОВЕДІНКИ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ – КОМФОРТ КОЖНОГО УЧАСНИКА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	133
Мосіна Катерина Едуардівна ПРОБЛЕМА ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У НОВОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	136
Нетребенко Марина Павлівна ПСИХОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ АГРЕСИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ З ДЦП.....	139
Нечипоренко Валентина Василівна ЖИТТЄТВОРЧА СИНЕРГІЯ ОСВІТНЬОЇ ТА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ: ДОСВІД ХОРТИЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ	141
Ожеван Тетяна Вікторівна ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ШКІЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА СЕРЕД УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ МОЛОДШОГО ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	145
Олефір Ольга Іванівна ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАЇКАННЯМ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ	148
Орлова Ольга Владленівна РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	149
Петрова Вікторія Андріївна ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З БАТЬКАМИ ДИТИНИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА.....	152
Позднякова Олена Леонтіївна ВИХОВНА СИСТЕМА ОСВІТНЬО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ІНСТИТУЦІЙНИЙ БАЗИС СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ПРАКТИКИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	153

Третій етап – спрямований на розвиток графомоторних навичок. Розвиток зорового гнозису: контурні зображення предметів; перекреслені контурні зображення, контурні зображення, накладені один на одного; уточнення уявлень про форму, кольори, величину; уточнення та розширення обсягу зорової пам'яті; розвиток зорового аналізу та синтезу; розвиток зорового сприйняття й впізнавання, в тому числі і буквеного.

Четвертий етап розвитку графомоторних навичок – зображувально-графічні здібності: розвиток графомоторних навичок; знайомство з зошитом і робочим рядком; вертикальні і горизонтальні прямі лінії і комбінації з них; похилі прямі лінії і комбінації з них; малювання орнаментів; дуги, хвилясті лінії, кола, овали; малювання по клітинам предметів складної форми; оволодіння графічною символікою; робота з формування графічного образу літер (графема); диференціація літер, що мають кінетичне схожість [3].

У процесі роботи в зошиті, на планшеті або аркуші паперу у дітей зміцнюється дрібна мускулатура пальців рук, вдосконалюється зорово-рухова координація і орієнтування, розвиваються довільна увага, зорова пам'ять, аналітичне сприйняття, мова. Графомоторні навички, є суттєвим критерієм для визначення готовності дитини до школи. Її сформованість дозволяє дитині належним чином опанувати письмом.

Таким чином, готовність руки дитини до письма відіграє важливу роль у її подальшій навчальній діяльності. Оволодіння навичкою письма є досить складний процес, який передбачає сформованість цілого ряду передумов: візуально-просторових операцій, зорово-моторної координації і дрібної моторики. Не сформованість даної навички може чинити негативний вплив на подальше засвоєння орфографічних навичок і самостійну письмову діяльність в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Л. С., Лалаева И. Р. Логопедия : учебное пособие для студентов пед. ин-тов. Москва : Просвещение, 1989. 528 с.
2. Карабаева І. І., Солоп Т. М. Методичний посібник з навчання грамоти дітей шостого, сьомого років життя. Київ : Нора принт, 2003. 464 с.
3. Лозович О. Д., Тур Р. Й. Психокорекційна робота в логопедичній практиці : методичні рекомендації. Херсон : РІПО, 2003. 128 с.
4. Лурия А. Р. Письмо и речь : учебн. пособие для студентов высш. учеб. Москва : Издательский центр, 2002. 384 с.
5. Сєдих Н. О. Вчимося писати й говорити правильно. Поради логопеда. Харків : Вид. група «Основа», 2007. 176 с.

Мончук Марина Андріївна,
фізичний терапевт,
м. Тернопіль, Україна

Корсун Ігор Васильович,
кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри фізики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Згідно статистичних даних, лише 10 % від загальної кількості учнів з особливими потребами в Україні отримують інклюзивну освіту [2]. А тому впровадження інклюзивної освіти в навчальний процес потребує доопрацювань [9]. Ми пропонуємо кілька підходів до організації шкільного навчального процесу у класах, де навчаються учні з обмеженими можливостями.

Молодша школа. Важливою є робота вчителя над згуртованістю класу, створення позитивного клімату, що передбачає формування в учнів класу позитивної і адекватної поведінки до своїх однолітків

з обмеженими можливостями. Суттєвою є робота з батьками учнів класу у даному напрямку. Формування пізнавального інтересу молодших школярів до навчання є одним із ключових завдань вчителя на даному етапі. У шкільній програмі увагу слід акцентувати на уроках з основ безпеки життєдіяльності [5; 6; 8]. Це мало б формувати в молодших школярів уміння та навички самобезпеки у побуті, самообслуговування, зокрема дотримання правил особистої гігієни. Основне твердження, яке має донести вчитель до учнів є думка про те, що здоров'я людини є найбільший скарб, і тому слід з бережністю ставитися до здоров'я і життя власного та оточуючих людей. Доцільним є проведення інтегрованих уроків [7] та позакласних заходів з даного тематики [1].

Середня школа. Увагу слід акцентувати на практичному застосуванні отриманих знань, тоді учні зрозуміють потребу у їх вивченні. Наприклад, для учнів з обмеженими можливостями корисними будуть задачі на покращення якості їх життя. Важливим елементом навчання є реалізація міжпредметних зв'язків під час вивчення шкільних предметів. Це дасть змогу учням з обмеженими можливостями прослідкувати цілісну картину певного явища. Зрозуміло, що найтісніший міжпредметний зв'язок прослідковується між шкільними предметами природничого напрямку (фізика, хімія, біологія, географія). Наприклад, під час вивчення теми «Електричний струм» на уроці фізики доцільно навести учням той факт, що існують риби, які самостійно виробляють електричний струм. На уроці біології вчитель поглиблює знання учнів розповіддю про те, що одні риби (наприклад, чорноморський скат) використовують електричні органи лише для виявлення та розрізнення об'єктів, інші риби (наприклад, електричний сом, електричний вугор) виробляють електричний струм для полювання. Вчені припускають, що можливо саме завдяки електричним сигналам риби і збираються у косяки.

Комплексне висвітлення споріднених питань на різних уроках [4] дасть змогу не лише краще зрозуміти тему, але й продукує самостійність до просторового мислення, засвоєння спільного і відмінного в одній темі. Учні з обмеженими можливостями дана методика висвітлення навчального матеріалу дасть змогу краще зрозуміти і запам'ятати навчальний матеріал, що у кінцевому результаті надасть впевненості у своїх силах.

Старша школа. На даному етапі навчання є важливим розуміння особливостей кожного учня з обмеженими можливостями, допомога у розкритті його зацікавленості у певному напрямку. Усе це має сприяти для обрання відповідної професії та успішного її здобуття. Доцільним у даному напрямку є врахування позитивного зарубіжного досвіду [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гожева А. Г., Урсол Л. Ф. Внеклассное мероприятие для 1-2 классов «Осторожно, огонь!». *Початкове навчання та виховання*. 2007. № 25. С. 44–46.
2. Гриневич Л. Лише 10% учнів з особливими потребами отримують інклюзивну освіту. *Українська правда*. 20 квітня 2017. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/04/20/223758/> (дата звернення: 30.04.2020).
3. Давиденко Г. В. Правові основи інтегрованого навчання у Французькій Республіці. *Сучасні проблеми навчання, людей з інвалідністю*. 2015. № 12 (14). С. 26–35.
4. Корсун І. В. Енциклопедія цікавих фізичних фактів: навч. посібник. Тернопіль: ТзОВ «Тернограф», 2013. 224 с.
5. Милушева Е. В. Цикл заняття по ознакомленню с правилами дорожнього движения в 1 классе. *Початкове навчання та виховання*. 2007. № 25. С. 26–37.
6. Рибальченко С. Є. Здоров'я – найцінніший скарб. *Початкове навчання та виховання*. 2007. № 25. С. 26/1–26/12.
7. Савчук Т. О. Інтегрований урок природознавства та основ здоров'я в 3 класі «Зелена аптека». *Початкове навчання та виховання*. 2007. № 25. С. 13–14.
8. Шмагайло І. С. Урок з основ здоров'я в 2 класі «Пригода у лісі». *Початкове навчання та виховання*. 2007. № 25. С. 6–7.
9. Monchuk M., Korsun I. Problems of Children with Autism Spectrum Disorder in Ukraine. *Управління навчально-виховним процесом нової української школи в контексті реформи впровадження*

інклюзивної освіти в Україні: мат-ли Всеукр. форуму молодих науковців (м. Полтава, 16–17 квітня 2020 р.). Полтава, 2020. С. 36–38.

Моренко Ольга Миколаївна,
практичний психолог,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна

ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ ПОВЕДІНКИ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ – КОМФОРТ КОЖНОГО УЧАСНИКА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У сучасних умовах українське освітнє законодавство разом із традиційним терміном «навчальний заклад» все частіше використовує термін «заклад освіти». Аналіз понять «суб'єкт освітньої діяльності», «навчальний заклад», «заклад освіти» дозволив встановити, що – це офіційна організація (дошкільний заклад, школа, коледж, університет або навчальний центр), основною метою якої є надання освіти. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян за для забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [4].

Статус, права та обов'язки учнів, як учасників освітнього процесу у загальноосвітніх навчальних закладах, визначаються Законом України «Про освіту», Законом України «Про повну загальну середню освіту» та іншими нормативно-правовими актами чинного законодавства України. У Законі України «Про освіту» визначено, що вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, аспіранти, докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом та формою здобуття освіти є здобувачами освіти [4]. В нашому дослідженні під учасниками освітнього процесу ми розуміємо: здобувачів освіти: педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників; батьків здобувачів освіти; фізичних осіб, які проводять освітню діяльність [4]. У Законі України «Про повну загальну середню освіту» учні – це особи, зараховані до закладу загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої чи вищої освіти, які здобувають у будь-якій формі початкову, базову середню чи профільну середню освіту, як правило, здійснюється з 6 років [5].

Освітнє середовище – це характеристика життя в середині освітнього закладу, система впливів і умов формування особистості, а також система можливостей для розвитку особистості, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні [5]. Комфортність в освітньому середовищі – оцінка емоцій, почуттів та домінуючих переживань у процесі взаємодії дорослих і дітей в освітньому середовищі закладу. Задоволеність освітнім середовищем – задоволення базових потреб дитини у: – допомозі та підтримці; – збереженні та підвищенні її самооцінки; – пізнанні та діяльності; – розвитку здібностей і можливостей. Таким чином, безпечне освітнє середовище – це стан освітнього середовища, в якому: наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю учнів, педагогів і батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника навчально-виховного процесу [4, 8].

Освіту здобувають тривалий час та у різних закладах освіти (дошкільному, загальноосвітньому, професійно-технічному та закладі вищої освіти). Заклад освіти є не тільки місцем для навчання, а й місцем для життя. Стан комфорту, безпеки, захищеності й інтересу дозволяють учню повноцінно включитися в процес навчання, визначають ефективність освітньої діяльності та допомагають досягненню мети освіти. Ефективність функціонування кожної спільноти забезпечується домовленостями між її членами та дотриманням визначених правил і законів. Шкільні правила функціонують подібно до законів суспільства, тобто слугують суспільству та захищають права людини.